

зробка кваліметричної моделі творчої активності слухача й методика її застосування), діагностика творчого потенціалу особистості слухача, розробка цільової програми розвитку творчих якостей слухачів, створення відповідного інноваційного середовища та включення в нього кожного слухача тощо.

Література

1. Андреев В.И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности / В.И. Андреев. – Казань, 1988. – 228 с.
2. Кулюткин Ю.Н. Психология обучения взрослых / Ю.Н. Кулюткин. – М. : Просвещение, 1985. – 128 с.
3. Лузина Л.М. Формирование творческой индивидуальности учителя в педагогическом вузе / Л.М. Лузина. – Ташкент : ФАН, 1986. – 96 с.
4. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии / С.Л. Рубинштейн. – М. : Педагогика, 1989. – 322 с.
5. Рувинский Л.И. Теория самовоспитания / Л.И. Рувинский. – М., 1973. – 263 с.
6. Солсо Р.Л. Когнитивная психология / Р.Л. Солсо. – СПб. : Питер, 2006. – 589 с.
7. Спиноза Б. Избранные произведения : в 2 т. / Б. Спиноза. – М., 1957. – Т. 1. – С. 303.
8. Щербакова К.І. Вступ до спеціальності : навч. посіб. / К.І. Щербакова. – К., 1990. – 166 с.

ТИМОШЕНКО В.В.

РОБОТА СПОРТИВНОГО КЛУБУ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ СТУДЕНТІВ У ПОЗААУДИТОРНИЙ ЧАС

У сучасному світі якісна освіта та організований виховний процес є засобами відтворення й нарощування інтелектуального, духовного потенціалу народу, формування патріота та громадянина, дієвим чинником модернізації суспільства, зміцнення авторитету й конкурентоспроможності української держави на міжнародній арені.

У результаті модернізації національної освіти, входження до єдиного європейського та світового освітнього й наукового простору у зв'язку з упровадженням у системі вищої освіти України основних ідей, сформульованих Болонською декларацією, важливо враховувати як інтеграційні процеси в європейській і світовій освіті, так і наш власний багатовіковий досвід.

Виховання в позааудиторний час передбачає розширення й поглиблення теоретичних знань студентів, застосування їх на практиці, виявлення та розвиток творчих здібностей і нахилів; сприяння виробленню в студентів санітарно-гігієнічних навичок; виховання культури мовлення в повсякденному житті; організацію дозвілля студентів, культурного відпочинку та розумних розваг, що сприяють ціннісному ставленню студентів до здорового способу життя.

Особливий інтерес для вивчення системи позааудиторної виховної роботи становлять праці Г. Андрєєвої, О. Винославської, Н. Волкової, Л. Кондрашової, Т. Куриленко, Л. Марисової, О. Олексюк, Н. Опалко, А. Ржевської.

Такі дослідники, як Н. Василенко, В. Герасимчук, А. Джуринський, В. Єлманова, Н. Лавриченко, А. Ліферова, І. Охріменко, Г. Софінська узагальнювали зарубіжний досвід вищої школи.

Розкриттю організаційно-педагогічних умов виховної роботи в навчальних закладах нового типу присвячені роботи В. Алфімова, І. Васильєва, В. Дзюби, Л. Лисенко, С. Мартиненко, Н. Осипової, В. Петровича, Б. Чижевського. Наукові праці В. Базилевича, І. Беха, Л. Вікторової, Б. Гаєвського, Г. Дмитренка, Ю. Конаржевського, І. Коновальчука, В. Кузя, І. Мартинюка, В. Маслова, Ю. Палехи, В. Пікельної, М. Поночовного, І. Соколової, Б. Чижевського, С. Шаргородської, В. Шаркунової та інших присвячені проблемам системного підходу до організації позааудиторного виховного процесу, управління ним; обґрунтування положень теорії та методики моделювання управлінської діяльності.

Мета статті – визначити педагогічні умови діяльності спортивного клубу.

Позааудиторна робота у вищому навчальному закладі – складова навчально-виховного процесу, одна з форм організації дозвілля студентів. Вона організовується й проводиться в позааудиторний час органами студентського самоврядування за активною допомогою і при тактовному керівництві з боку педагогічного колективу, особливо кураторів груп [3, с. 114].

Для формування системи позааудиторної роботи необхідно уточнити суть самого терміна “позааудиторна робота”. В аудиторії студент займається навчанням, тому навчальну роботу ми можемо назвати аудиторною. Коли студент вийшов за поріг аудиторії, він може займатися чим завгодно: їсти, приймати душ, ходити на дискотеку або побачення, тобто ця частина його життєдіяльності жодним чином не пов’язана з навчанням. Звідси випливає, що частина часу, відведена життєдіяльності поза межами аудиторії, повинна називатися позааудиторною роботою. Отже, позааудиторна робота є необхідною складовою навчально-виховного процесу, протягом якої студент самостійно займається виконанням навчальних завдань, творчих робіт професійного характеру, а також професійною самоосвітою та самовдосконаленням [1, с. 5].

На сьогодні одним з вирішальних аспектів удосконалення організації системи позааудиторного виховання у вищому навчальному закладі є педагогічне планування. Воно дає змогу узгодити мету навчально-виховного процесу з потребами та інтересами самого студента й виходу на заздалегідь прогнозований позитивний результат виховної роботи.

При плануванні та організації виховного процесу важливо пам’ятати про умови його результативності, а саме:

- формування морального обличчя особистості відбувається на основі та в процесі діяльності людини і її спілкування з оточенням;
- співвіднесення зовнішніх впливів з індивідуальними особливостями особистості;
- вирішальний вплив потреб, мотивів і рушійних сил особистості на її самовизначення [5, с. 59].

Насамперед, ми повинні зрозуміти, що позааудиторна діяльність у ВНЗ будується не для студентів, а зі студентами, з урахуванням їх інтересів та можливостей. Саме студентське самоврядування є однією з форм організації позааудиторної роботи. Діяльність самоврядування студентського колективу перед-

бачає самостійне вирішення проблем життєдіяльності студентської групи, колективу гуртожитку тощо.

Культурно-дозвільна діяльність стає структурною частиною системи позааудиторної роботи за умови реалізації культурно-дозвільних потреб студентів шляхом залучення їх до відповідної організованої діяльності, а саме участі в клубах, об'єднаннях за інтересами, конкурсах, змаганнях тощо.

Проводити вільний час треба з користю для власного здоров'я, проте, як свідчить практика, дозвілля молоді, у випадку порівняно низької культури його використання, не тільки не приводить до очікуваного відновлення втрачених сил, розквіту творчих здібностей, а, навпаки, перетворюється на криміногенний чинник суспільства. Саме тому необхідно чітко організувати дозвільний час для отримання певного результату.

Дозвілля молоді сприймає як основну сферу життєдіяльності, і від задоволеності нею залежить загальна задоволеність життям. Дозвілля характеризується специфічними ознаками, пріоритетними серед яких слід назвати свободу дозвільної діяльності, свободу від обов'язків; добровільну участь у дозвільній діяльності; бажання отримати радість та задоволення; компенсаційність дозвілля багатьох студентів є використання вільного часу.

Вільний час приваблює студентів нерегламентованістю, самостійним вибором різних занять, можливістю поєднувати в ньому різні види діяльності: розважальні, творчі. Однак потужний педагогічний потенціал вільного часу для значної кількості студентів залишається неусвідомленим, нереалізованим. Вільний час сприймають як час розваг. Проте впровадження ринкових умов спричинило таке явище, як робота студентів у позанавчальний час з метою заробітку [6, с. 16].

Завдання викладача ВНЗ як вихователя полягає в розкритті перед студентом широкого спектра варіантів у прийнятті рішень, поведінці; у допомозі зорієнтуватися, який вибір є найкращим, найбільш доцільним, яка лінія поведінки відповідає суспільним нормам, а приймати рішення студент має самостійно, хоч вихователь і не повинен приховувати свого ставлення до оцінки цього рішення.

Зміст виховання в позааудиторний час визначається загальною структурою ВНЗ, яка забезпечує участь кожного студента в різних видах, формах виховної діяльності з першого до випускного курсів.

Найперспективнішими формами виховання стійкого прагнення до здорового способу життя є спеціальні центри та спортивні клуби. Але одним з недоліків їх роботи є те що, більшість з них працює періодично, час від часу, обмаль студентів беруть участь у практичних заходах.

Так, за даними опитування групи студентів щодо здорового способу життя отримано такі результати: близько 55,5% студентів страждають шкідливими звичками, 59,2% юнаків і 38,1% дівчат палять, регулярно вживають спиртні напої 71% опитаних студентів та 52,2% студенток. На фоні низької рухової активності до 85% студентів страждають вираженою гіподинамією. Також спостерігається слаб-

ка мотивація до занять фізичною культурою і спортом. Цей факт свідчить про необхідність істотної педагогічної корекції в організації виховного процесу у ВНЗ.

Спортивний клуб, зміцнюючи здоров'я студентів, виховуючи в них життєво важливі морально-вольові якості, впроваджуючи здоровий спосіб життя сприяє підвищенню якості фахівців, що підготовлюються у ВНЗ.

Однак спортивний клуб у повному обсязі в змозі виконати свої функції тільки при тісній взаємодії та сумісній роботі з ректоратом, господарськими та іншими підрозділами ВНЗ, деканатами факультетів, кафедрою фізичного виховання.

Одним із завдань, що розв'язуються керівництвом спортивних клубів, є зміцнення здоров'я й формування здоровішого способу життя вихованців, однак шляхи її розв'язку чітко не позначені. Формування здоровішого способу життя в основному відбувається через залучення студентів у різні спортивно-масові заходи, заняття в спортивних секціях, участь у змаганнях, тобто організацію рухової активності.

Аналіз діяльності Спортивного клубу Донбаської державної машинобудівної академії (м. Краматорськ) показав, що він проводить усебічну роботу з розвитку фізичної культури і спорту серед студентів, аспірантів, професорсько-викладацького складу, співробітників ДДМА та членів їх сімей.

Основні напрями діяльності Спортивного клубу ДДМА:

- проводить масові змагання, спартакіади, навчально-тренувальні та відновлювальні збори;
- формує збірні команди з видів спорту та забезпечує їх участь у спортивних змаганнях;
- бере участь в організації роботи літніх і зимових оздоровчо-спортивних студентських таборів;
- пропаганда фізичної культури та спорту, здорового способу життя, організація змістовного дозвілля, залучення широких мас спортсменів ВНЗ до участі в масових заходах;
- організує та проводить спортивно-масові змагання, конкурси на кращу постанову фізкультурно-оздоровчої роботи серед навчальних груп, факультетів, кафедр та інших підрозділів ВНЗ;
- всебічно сприяє розвитку самовиховання та самоврядування в позааудиторний час.

Зараз в академії працюють такі спортивні секції: атлетична гімнастика, аеробіка, баскетбол, волейбол, гандбол, міні-футбол, настільний теніс, скелелазіння.

При оцінюванні ефективності діяльності спортивного клубу з формування здорового способу життя слід мати на увазі, що перетворення рівня сформованості здорового способу життя настає не відразу, тому що студентам необхідно було осмислити запропоновані їм способи збереження й зміцнення свого здоров'я, освоїти їх, переконатися в позитивному впливі цих способів на здоров'я, сформувати ціннісне ставлення як до власного здоров'я, так і до здоров'я оточення.

Тому можна чекати, що спортивний клуб, виступаючи одним з факторів формування здорового способу життя протягом усього періоду навчання студентів у ВНЗ, буде сприяти подальшому підвищенню рівня сформованості здорового способу життя [4, с. 110].

Основними педагогічними умовами ефективної діяльності спортивного клубу з формування здорового способу життя в освітньому просторі ВНЗ є: організаційна побудова клубу як добровільного, відкритого, самокерованого, варіативного за своїм змістом об'єднання, що створює оздоровчо-виховне й референтне середовище, яке задовольняє потреби студентів у фізичному самовдосконаленні на основі неформального спілкування. Робота клубу повинна будуватися з урахуванням диференційованого підходу, виділенням значущої референтної групи як носія правил і норм здорового способу життя.

Висновки. Для отримання позитивних результатів навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах необхідно створювати певні умови для організації дозвільної діяльності студентів за допомогою правильно організованої позааудиторної роботи.

Чітке планування є необхідною умовою досягнення позитивного результату в організації позааудиторної роботи зі студентами.

Виявлено, що діяльність спортивного клубу за певних умов може затвердитися як специфічна виховна система в цілісному педагогічному процесі.

Клубна діяльність має потенційні можливості для реалізації студентами своїх пізнавальних інтересів у галузі збереження й зміцнення здоров'я, сприяє становленню стійкої мотивації до формування здорового способу життя. У процесі реалізації спортивно-оздоровчої та виховної функції в членів клубу активізується соціальний досвід з формування відповідального ставлення до здоров'я як цінності.

У подальшому планується проведення експерименту щодо покращення стану здоров'я студентів, які завдяки впливу спортивного клубу та іншої позааудиторної діяльності почали вести здоровий спосіб життя як під час навчання, так і під час дозвілля.

Література

1. Абдулов Р.М. Організація позааудиторної виховної роботи зі студентами вищих навчальних закладів недержавної форми власності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Р.М. Абдулов. – Луганськ, 2004. – 24 с.
2. Карпов В.Ю. Социально-личностное воспитание студентов в процессе физкультурно-спортивной деятельности : учеб. пособ. / В.Ю. Карпов, В.А. Щеголев, Ю.Н. Щедрин. – СПб. : СПбГУ ИТМО, 2006. – 248 с.
3. Коваленко В.А. Формування духовності студентської молоді в процесі позааудиторної роботи / В.А. Коваленко // Вісник Житомирського державного університету. – 2009. – № 52. – С. 114–117.
4. Никулин А.В. Роль спортивного клуба в образовательном пространстве вуза по формированию здорового образа жизни / А.В. Никулин // Вестник развития науки и образования. – 2008. – № 5. – С. 110–117.

5. Соловей М.І. Виховна робота у вищому навчальному закладі / М.І. Соловей, В.С. Демчик. – К., 2003. – 257 с.

6. Шашенко С.В. Соціальне становлення студентської молоді у позааудиторний час у вищих навчальних закладах : автореф. дис. ... канд. пед. наук / С.В. Шашенко. – К., 2004. – 25 с.

ХАТЬКО А.В.

ЗАСТОСУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ПРИ ФОРМУВАННІ ІНФОРМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ КОМП'ЮТЕРНОГО ПРОФІЛЮ

Перехід до інформаційного суспільства вносить свої зміни в усі сфери життєдіяльності людини, актуалізує проблеми дослідження формування професійної компетентності. Постійне поповнення і відновлення знань є необхідною умовою високої кваліфікації і компетентності інженерно-педагогічних кадрів. У рамках компетентнісного підходу до навчання майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю основною професійною компетентністю є інформатична компетентність.

На сьогодні в галузі штучного інтелекту й інформаційних технологій досить активно розвивається новий напрям: онтології та їх застосування. Концепція онтологій є одним з формалізмів подання знань, що найбільш активно розвиваються проте онтологічний підхід не набув достатньої практичної реалізації в системі освіти. Однією з педагогічних умов формування інформатичної компетентності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю ми бачимо застосування концептуального моделювання на основі онтологій змісту навчального матеріалу.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичній розробці способу формування інформатичної компетентності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю шляхом застосування в навчальному процесі онтологій змісту навчального матеріалу.

Дослідженням питань формування компетентності студентів різних спеціальностей в останні декілька років займалися багато вчених, зокрема О.І. Пометун, О.В. Овчарук, Е.Ф. Зеєр, А.В. Хуторський та ін. Проблему формування інформатичної компетентності майбутніх фахівців у різний час досліджували Т.В. Волкова, М.С. Головань, М.І. Жалдак, М.А. Карпенко, Л.Є. Петухова, О.М. Спірін, О.С. Федорчук, А.А. Харківська та ін.

Концепціям онтологічного подання знань та визначенню поняття онтологій присвячені роботи Т. Бернерса-Лі, Дж. Хандлер, О. Лассіла, Тома Грубера. Методологіями створення онтологій займалися Наталія Ф. Ной, Дебора Л. МакГіннесс та ін. Проблеми використання онтології як дидактичного засобу висвітлені Т.А. Гавриловою, І.А. Лещовою, Д.В. Лещовим.

У загальному вигляді компетентність – це інтегративна характеристика особистості, що відображає готовність і здатність людини мобілізувати набуті знання, уміння, досвід і способи діяльності та поведінки для ефективного розв'язання завдань, які виникають перед нею в процесі діяльності.